

Standardet e Kërkimit, Evidencës dhe Publikimit

Si e bën ADCN punën publike të gjurmueshme, proporcionale dhe të korrigjueshme

ADCN (Rrjeti Qytetar i Diasporës Shqiptare) është një rrjet qytetar i drejtuar nga vullnetarë; ai nuk është një organizatë e regjistruar apo një subjekt ligjor i veçantë. **ADCN** zbaton rregullat e veta të qeverisjes, mekanizmat mbrojtës dhe standardet në marrëdhëniet me publikun. Referimet ndaj “ADCN”-së në këtë dokument përshkruajnë rregullat dhe praktikën e punës të miratuara nga rrjeti.

EVIDENCA NË FILLIM

Pretendimet publike duhet të mbështeten në evidencën më të fortë që është arsyeshmërisht e disponueshme për qëllimin dhe nivelin e rrezikut. Burimi parësor preferohet kur ekziston dhe mund të interpretohet me përgjegjësi. Raportimi dytësor mund të japë kontekst, por nuk duhet të zëvendësojë në heshtje një burim parësor të aksesueshëm.

HIERARKIA E BURIMEVE

- Ligji parësor, vendimet zyrtare, regjistrat publikë, vendimet gjyqësore, dokumentet institucionale dhe të dhënat origjinale.
- Kërkim i rishikuar nga kolegët, burime akademike ose teknike të konsoliduara dhe analizë e ekspertëve të identifikuar.
- Gazetari e besueshme dhe raportim specialist, sidomos për zhvillime që nuk janë dokumentuar ende në burime parësore.
- Dëshmi të drejtpërdrejta ose materiale të shoqërisë civile, të atribuara qartë dhe të vlerësuara për kontekst, verifikim të ndërthurur dhe rrezik.

FAKT, PRETENDIM, ANALIZË DHE OPINION

Autorët dhe rishikuesit duhet të dallojnë qartë: çfarë provohet drejtpërdrejt; çfarë pretendohet nga një person ose institucion tjetër; çfarë analizon ose nxjerr si përfundim ADCN; dhe çfarë rekomandon ADCN. Pretendimet serioze për persona të identifikueshëm kërkojnë kujdes të shtuar, atribuim të saktë, ruajtje të burimit dhe, kur është e përshtatshme, mundësi për përgjigje para publikimit.

RISHIKIMI NË PËRPPJESËTIM ME RREZIKUN

- **Rrezik i ulët:** kontroll bazë faktik dhe redaktorial.
- **Rrezik mesatar:** kontroll i burimit nga një person tjetër nga autori, kur është praktike.
- **Rrezik i lartë:** të paktën dy rishikues dhe, sipas nevojës, rishikim ligjor, shkencor, financiar, të të dhënave ose nga ekspert i fushës kur pretendimi mund të prekë në mënyrë materiale të drejtat, sigurinë ose reputacionin.

CITIMET DHE GJURMUESHMËRIA

Burimet duhet të citohen ose lidhen në mënyrë që një lexues i arsyeshëm t’i ndjekë. Dosjet e brendshme duhet të ruajnë burimin e përdorur, datën e aksesimit kur është e rëndësishme, citimet ose fragmentet e nevojshme për verifikim dhe versionin e publikuar. Burimet e prishura ose të paarrtshme zëvendësohen ose arkivohen kur kjo është e ligjshme dhe praktike.

PASIGURIA DHE INFORMACIONI QË NDRYSHON

Pasiguria nuk fshihet. Duhet të thuhet kur shifrat janë vlerësime, kur procedurat janë ende në proces, kur institucionet nuk pajtohen ose kur një burim është i paplotë. Pretendimet që ndryshojnë me kohën duhet të kenë datë. Materialet për një referendum, proces gjyqësor, procedurë institucionale ose politike në zhvillim duhet t’i drejtojnë lexuesit të një faqe me status të përditësuar dhe të shmangin pohime statike që vjetrohen shpejt.

PËRDORIMI I INTELIGJENCËS ARTIFICIALE

Mjetet me inteligjencë artificiale mund të ndihmojnë kërkimin, përmbledhjen, përkthimin, draftimin, transkriptimin ose përpunimin e të dhënave. Ato nuk janë evidencë. Një rishikues njerëzor duhet t'i verifikojë pretendimet materiale me burimin bazë, të kontrollojë citimet dhe referencat dhe të heqë përmbajtjen e fabrikuar ose të pambështetur. Të dhënat personale sensitive nuk futen në mjete të tilla pa bazë të miratuar, të ligjshme dhe të sigurt.

VERSIONET DHE KORRIGJIMET

Publikimet me peshë duhet të kenë datë, version ose regjistër tjetër ndryshimesh. Kur zbulohet një gabim material, ai korrigjohet sipas Politikës së Korrigjimeve, Feedback-ut dhe Rishikimit dhe korrigjimi shtrihet, sa është e arsyeshme, në të gjitha kanalet e prekura.

This policy is ADCN governance standard. It does not create a separate legal personality for the network or replace obligations imposed by applicable law.

UPDATED 2026